

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА АРХЕОЛОГІЇ

Назва курсу <i>Нормативний/вибірковий</i>	Актуальні проблеми новітньої історіографії України <i>нормативний</i>
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	доктор філософії 032 Історія та археологія
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2021-2022/ 5 семестр/ 3-й курс
Викладач	Гудзь В. В.
Профайл викладача	http://geo.mdpu.org.ua/prirodnicho-geografichnij-fakultet/kafedra-istoriyi/sklad-kafedri-istoriyi/gudz-viktor-vasilovich/
Контактний тел.	0976806080
E-mail:	gudz_victor@mdpu.org.ua
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=5040

Консультації

Очні консультації:
щочетверга, згідно графіку роботи кафедри історії та археології.
Онлайн-консультації:
через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Навчальний курс «Актуальні проблеми новітньої історіографії України» є важливою складовою системи підготовки здобувачів є інструментарієм вивчення цієї нормативної дисципліни, невід'ємним складником системи підготовки фахівців історії та археології за освітньо-кваліфікаційним рівнем «доктор філософії» і є необхідною складовою вивчення таких нормативних дисциплін: «Історіографії історії України», «Новітня історія України», «Актуальні проблеми новітньої історії України», «Українська історіософія», «Історія та культура України». Програма дисципліни спрямована на формування системного мислення, поглиблення знань, умінь і навичок з новітньої історіографії історії України.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою викладання навчальної дисципліни - підготовки висококваліфікованих фахівців на третьому рівні вищої освіти є засвоєння і поглиблення теоретичних та практичних знань, умінь і навичок аспірантів з дисципліни; опанування і застосування загальних засад методології наукової та професійної педагогічної діяльності за спеціальністю « Історія та археологія»; формування загальних, спеціальних, професійних компетентностей, достатніх для ефективного розв'язування стандартних і нестандартних комплексних завдань у професійній науково-педагогічній діяльності; формування фахових інтересів до впровадження інноваційних технологій, що забезпечить високий рівень їх конкурентоспроможності та затребуваності на ринку праці; виховання моральних, патріотичних особистостей, спроможних до ефективної праці, спрямованої на розвиток як регіону, так й України.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: засвоєння необхідних для майбутнього спеціаліста обсягу й рівня знань про сучасні теорії напрями вітчизняної історіографії та концептуальне наповнення праць з історії України; вироблення навичок дослідження аспірантами основних праць провідних дослідників історії України; на основі детального вивчення інтелектуального змісту і духовної культури історичних робіт сприяти вихованню почуттів патріотизму і прагнення зберегти історіографічну спадщину.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

1. Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі гуманітарних наук під час професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Володіння системним науковим світоглядом, вміння застосовувати відповідні навички у своїй професійній діяльності.

ЗК 2. Здатність до розробки та реалізації всього послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження;

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 4. Здатність створювати та розвивати нові наукові ідеї, використовувати їх у своїх наукових дослідженнях;

ЗК 9. Здатність до роботи з джерельною базою дослідження.

ЗК 10. Здатність до саморозвитку та самовдосконалення

Фахові компетентності:

ФК 1. Знання та розуміння основних історичних подій і процесів вітчизняної та світової історії;

ФК3. Знання роботи з різноманітними історичними та археологічними джерелами.

ФК4. Знання можливостей та основних напрямів наукової співпраці у сфері історичної науки;

ФК5. Здатність професійного аналізу історичних та археологічних джерел;

ФК6. Здатність застосовувати на практиці принципи комплексного дослідження в історії, археології та в інших допоміжних історичних дисциплінах;

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Знання основних філософських концепцій та історичної методології, які можна використовувати в своїх наукових дослідженнях;

ПРН 5. Знання теоретичних і практичних проблем сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю;

PH 10. Здатність професійно стежити за новітніми вітчизняними та світовими науковими публікаціями, для використання їх у своїй науковій та педагогічній діяльності;

PH 11. Вміння здійснювати аналітичний підхід до дослідження різних галузей історичної науки та археології;

PH 12. Здатність професійної орієнтації у політичних подіях та основних напрямках історичного розвитку світової та вітчизняної історії;

5. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин 120	22	20	78

6. ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;
- Вчасно та самостійно виконувати контрольні-модульні завдання

7. СТРУКТУРА КУРСУ

7.1 СТРУКТУРА КУРСУ (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Термін виконання
24	Тема 1. Теоретико-методологічні засади курсу та	Лекція (4 год.)	1-8	Лекція 1. Теоретико-методологічні засади курсу та	впродовж першого

	особливості розвитку вітчизняної історіографії на початку ХХ ст.	Семинарське заняття (4год.) Самостійна робота – 16 год.		особливості розвитку вітчизняної історіографії на початку ХХ ст. Практичне заняття 1 Теоретичні засади вітчизняної історіографії. Зародження нових напрямів української історичної науки на початку ХХ ст. Самостійна робота 1. Функції та методи вітчизняної історіографії Самостійна робота 2. Представники чотирьох основних напрямів української історіографії на початку ХХ ст.	навчального семестру (перший періодичний контроль)
24	Тема 2. Інституції та напрями розвитку радянської вітчизняної історіографії	Лекція (4 год.) Семинарське заняття (4год.) Самостійна робота – 16 год.	1-8	Лекція 2. Інституції та напрями розвитку радянської вітчизняної історіографії Практичне заняття 2. Інституційне становлення радянської вітчизняної історіографії. Посилення ідеологічного диктату влади	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)

				<p>Самостійна робота 3. Концептуальні засади школи істориків-марксистів</p> <p>Самостійна робота 4. Історіографічні зміни після хрущовської відлиги і їх відображення в Україні</p>	
24	Тема 3. Українська історична наука в еміграції за часів існування СРСР	<p>Лекція (4 год.)</p> <p>Семінарське заняття (4 год.)</p> <p>Самостійна робота – 16 год.</p>	1-8	<p>Лекція 3. Українська історична наука в еміграції за часів існування СРСР</p> <p>Практичне заняття 3. Українська історична наука ХХ ст. в умовах еміграції</p> <p>Самостійна робота 5. В. Липинський як представник державницького напрямку історіографії</p> <p>Самостійна робота 6. Доробок Українського історико-філологічного товариства в Празі</p> <p>Самостійна робота 7. Історіографія Голодомору в Україні в працях науковців української еміграції</p>	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
24	Тема 4. Розвиток української історіографії на Заході з кінця	Лекція (4 год.)	1-8	Лекція 4. Розвиток	впродовж першого

	80-х рр. ХХст.	Семінарське заняття (4год.) Самостійна робота – 16 год.		української історіографії на Заході з кінця 80-х рр. ХХст. Практичне заняття 4. Розвиток української історіографії на Заході з кінця 80-х рр. – початку ХХІ ст. Самостійна робота 8. Науковий доробок вчених Українського вільного університету. Самостійна робота 9. Історичні дослідження Ореста Субтельного: історіографічний аналіз Самостійна робота 10. Європейська історична думка ХІХ ст. в сучасній українській історіографії	навчального семестру (другий періодичний контроль)
24	Тема 5. Актуальні проблеми сучасної української історіографії	Лекція (6 год.) Семінарське заняття (4год.) Самостійна робота – 14 год.	1-8	Лекція 5. Актуальні проблеми сучасної української історіографії Практичне заняття 5. Сучасна українська історіографія: актуальні проблеми і тенденції Самостійна робота 11. Науковий доробок вчених	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)

				<p>Інституту історії України НАН України в роки незалежності</p> <p>Самостійна робота 12. Історіографічні особливості розробки теми російсько-української війни українськими істориками в Канаді і США</p> <p>Самостійна робота 13. Розробка проблеми Голодомору в сучасній українській історіографії</p> <p>Самостійна робота 14. Історіософські проблеми нової і новітньої Європи в сучасній вітчизняній історіографії</p>	
--	--	--	--	--	--

7.2 СХЕМА КУРСУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Тема лекції	Зміст лекції
Теоретико-методологічні засади курсу та особливості розвитку вітчизняної історіографії на початку ХХ ст.	<ol style="list-style-type: none"> Українська історіографія ХХ ст. як галузь знань і навчальна дисципліна Теоретичні засади та хронологічні особливості вітчизняної історичної думки ХХ ст. Утвердження напрямів української історіографії на початку ХХ ст.
Інституції та напрями розвитку радянської	1. Становлення української радянської історіографії у 20-ті роки

вітчизняної історіографії	<ul style="list-style-type: none"> 2. Українська історична наука в період посилення тоталітаризму (30-ті – початок 50-х років) 3. Історична наука в Україні у середині 50-х – середині 80-х років
Українська історична наука в еміграції за часів існування СРСР	<ul style="list-style-type: none"> 1. Українські історичні центри за кордоном у 20-30-ті роки та основні напрямки їх діяльності 2. Провідні історики української еміграції та їх здобутки у післявоєнні роки 3. Нові рубежі зарубіжної україністики у 60-80-ті роки ХХ ст.
Розвиток української історіографії на Заході з кінця 80-х рр. – початку ХХІ ст.	<ul style="list-style-type: none"> 1. Розширення джерельної бази українських істориків зарубіжжя та їх контактів з Україною 2. Основні наукові проекти українських істориків зарубіжжя 3. Сучасні здобутки провідних істориків української діаспори
Актуальні проблеми сучасної української історіографії	<ul style="list-style-type: none"> 1. Українська історіографія в часи горбачовської перебудови 2. Відродження традицій національної історіографії в незалежній Україні 3. Сучасна історична наука в Україні і завдання історіографії

Схема курсу (СЕМІНАРСЬКІ заняття)

Тема семінарського заняття	Зміст практичного заняття
Теоретичні засади вітчизняної історіографії. Зародження нових напрямів української історичної науки на початку ХХ ст.	<ul style="list-style-type: none"> 1. Українська історіографія як галузь знань і навчальна дисципліна 2. Теоретичні засади та хронологічні особливості української історичної думки ХХ ст. 3. Зародження державницького напрямку української історіографії
Інституційне становлення радянської вітчизняної історіографії. Посилення ідеологічного диктату влади	<ul style="list-style-type: none"> 1. Розвиток української радянської історіографії у 20-ті роки 2. Українська історична наука в період утвердження сталінських догматів (30-ті – початок 50-х років)

	3. Актуальні питання української радянської історіографії середини 50-х – середини 80-х років
Українська історична наука ХХ ст. в умовах еміграції	1. Діяльність українських історичних центрів за кордоном у 20-30-ті роки 2. Здобутки істориків діаспори у післявоєнні роки 3. Нові рубежі українських істориків зарубіжжя у 60-80-ті роки ХХ ст.
Розвиток української історіографії на Заході з кінця 80-х рр. – початку ХХІ ст.	1. Реалізація нових наукових можливостей з проголошенням незалежності України 2. Основні наукові досягнення українських істориків зарубіжжя на зламі тисячоліть 3. Стан історичної україністики діаспори на сучасному етапі.
Сучасна українська історіографія: актуальні проблеми і тенденції	1. Історіографічні процеси в Україні в часи горбачовської перебудови 2. Проблеми відродження традицій національної історіографії в незалежній Україні 3. Головна наукова проблематика української історіографії ХХІ ст. 4. Дискусійні питання сучасної української історіографії

7.3 СХЕМА КУРСУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
Основні етапи розвитку вітчизняної та слов'янської історіографії та їх особливості.	1. Функції та методи вітчизняної історіографії 2. Представники чотирьох основних напрямів української історіографії на початку ХХ ст.
Українська радянська історична наука у 30-ті – серед. 80 років ХХ ст.	1. Концептуальні засади школи істориків-марксистів 2. Історіографічні зміни після хрущовської відлиги і їх відображення в

	Україні
Становище української історіографії зарубіжжя у 20 -- 80-х рр. ХХ ст.	<ol style="list-style-type: none"> 1. В. Липинський як представник державницького напрямку історіографії 2. Доробок Українського історико-філологічного товариства в Празі 3. Історіографія Голодомору в Україні в працях науковців української еміграції
Сучасна зарубіжна історіографія історії України ХХ ст.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Науковий доробок вчених Українського вільного університету. 2. Історичні дослідження Ореста Субтельного: історіографічний аналіз 3. Європейська історична думка ХІХ ст. в сучасній українській історіографії
Розвиток української історіографії з кінця 80-х рр. ХХ ст.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Науковий доробок вчених Інституту історії України НАН України в роки незалежності 2. Історіографічні особливості розробки теми російсько-української війни українськими істориками в Канаді і США 3. Розробка проблеми Голодомору в сучасній українській історіографії 4. Історіософські проблеми нової і новітньої Європи в сучасній вітчизняній історіографії

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Загальна система оцінювання курсу	<p>За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як</p>
--	---

	<p>середньозважена оцінок ($X_{\text{ср}}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{\text{ср}}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $\text{ПК} = (X_{\text{ср}}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{\text{ср}} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $\text{ПК} = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $\text{КТ} = \text{ПК} + \text{ПКР} = 16 + 30 = 46$ (балів).</p> <p>Студент має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки.</p> <p>Підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $\text{ЗР} = (\text{ПО} + \text{Е}) / 2$</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>«5» – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«4» – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«3» – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування</p>

	<p>та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p> <p>«2» – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Студент, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даної дисципліни.</p> <p>Студент зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення студента до підсумкового контролю.</p>

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Гудзь В.В., Мовчан О.М. Методичні рекомендації з курсу «Історіографія історії України». – Мелітополь, 2012. – 127 с.
2. Дашкевич Я. Дорогами української Кліо: про стан історичної науки в Україні. – К., 1993.
3. Дорошенко Д. Огляд української історіографії. Державна школа: Історія. Політологія. Право. – К.: Українознавство - К., 1996. – 256 с.
4. Зашкільняк Л.О. Методологія історії від давнини до сучасності.- Львів: ЛОНМІО, 1999.
5. Іванко А.Б. Історики України ХІХ–ХХ ст. (нариси української історіографії). – Кіровоград, 2001. – 382 с.
6. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник /В.Литвин та ін. – К.: Вища школа, 2002. – 403 с.

7. Історія України: Нові підходи в історіографії та археографії / Ред. кол.: Хворостяний (гол. ред.) та ін. - К., 1989.
8. Історія України в особах. ХІХ-ХХ ст. - К.: Україна, 1995. [Бантиш-Каменський, М. Максимович, І.Срезневський, М.Костомаров, П.Куліш, В.Антонович, М.Драгоманов, М.Грушевський, І.Огієнко, В.Липинський, О.Єфименко, Д. Яворницький, А.Кримський].
9. Калакура Я. Українська історіографія: Курс лекцій. К.: Генеза, 2004. 496 с.
10. Касьянов Г.В., Толочко О.П. Національні історії та сучасна історіографія: виклики й небезпеки при написанні нової історії України // Український історичний журнал. - 2012. - №6. - С.4-24.
11. Колесник І.І. Українська історіографія (ХVІІІ - початок ХХ століття). - К: Генеза, 2000. - 256 с.
12. Колесник І. Українська історіографія: концептуальна історія. - К., 2013. - 566 с.
13. Коцур В.П., Коцур А.П. Історіографія історії України: Курс лекцій. - Чернівці, 1999. - 520 с.
14. Левенець Ю.А. Теоретико-методологічні засади української суспільно-політичної думки: проблеми становлення та розвитку (друга половина ХІХ – перша третина ХХ століття). - К.: Стилос, 2001. - 585 с.
15. Масненко, В. В. Історична думка та націотворення в Україні (кінець ХІХ– перша третина ХХ ст.) / В. В. Масненко. - - К.–Черкаси: Відлуння Плюс, 2001. — 439 с.
16. Масненко, В. В. Історичні концепції М. С. Грушевського та В. К. Липинського. Методологічний і суспільно-політичний виміри української історичної думки 1920-х років / В. В. Масненко. — К.–Черкаси: Брама- ІСУЕП, 2000. — 284 с.
17. Потульницький В.А. Історія української політології. (Концепції державності в українській зарубіжній історико-політичній науці). - К.: Либідь, 1992.
18. Прицак О. Історіософія та історіографія Михайла Грушевського. - Київ; Кембридж: Ін-т археографії НАНУ, 1991. - 136 с.
19. Проблемы источниковедения и историографии. Материалы II научных чтений памяти академика И.Д. Ковальченко. - М.: "Российская политическая энциклопедия"(РОССПЭН), 2000.
20. Пронь С. В. Матеріали з української історіографії. - Миколаїв, 2006.
21. Оглоблин О. Історіографія // Енциклопедія Українознавства: в 10т.- Львів: НТШ, 1994. - Т. 3. - С. 887 - 891.
22. Тельвак Вікторія, Тельвак Віталій. Михайло Грушевський як дослідник української історіографії. - Київ-Дрогобич, 2005. - 334 с.

23. Удод Олександр. Історія повсякденності: питання історіографії / Історія повсякденності: теорія та практика: матеріали Всеукр. наук, конф., Переяслав-Хмельн., 14–15 трав. 2010 р. / Упоряд.: Лукашевич О.М., Нагайко Т.Ю. – Переяслав-Хмельницький, 2010. – 246 с.
24. Українська історіографія на зламі ХХ і ХХІ ст.: здобутки і проблеми / за ред. Л. Зашкільняка. — Л.: Вид-во Львів. нац. ун-ту, 2004. — 406 с.
25. Яковенко Н. Нариси кризової історіографії // Критика. – Київ. – 2006. – Число 1-2.

Допоміжна

26. Атаманенко А. Є. Українська історіографія в біполярному світі // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2013. – вип. XXXVI. – С.297-304.
27. Бойченко І.В. Філософія історії: Підручник для студ. вищ. навч. закл. – К., 2000.
28. Бондар Вадим. Сучасна українська історіографія: підсумки і виклики // Історіографічні дослідження в Україні: Збірник наукових праць [Гол. редкол В.А. Смолій]. - Вип.25. – К. Інститут історії України НАН України, 2014. – С.95-115.
29. Брайчевський М. Вступ до історичної науки. Навч. посібник. – К., 1995.
30. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності. – Львів, 1999. – 224 с.
31. Дашкевич Я. Стан української історичної науки та завдання Наукового товариства ім. Т. Шевченка // Український час. - 1993. - N 1. - С. 12-15.
32. Дорошенко Д. Розвиток науки українознавства у ХІХ – на початку ХХ ст. та її дослідження / Д. Дорошенко // Українознавство: хрестоматія-посібник. У 2 кн. / упоряд. В. С. Крисаченко. – К.: Либідь, 1997. – Кн. 2. – С. 288–313.
33. Кухта Б.Л. З історії української політичної думки. - К.: Генеза, 1994.
34. Магочий П. Українське національне відродження. Нова аналітична структура // Український історичний журнал. – 1991. – №3. – С.102-106.
35. Потульницький В.А. Україна і всесвітня історія: Історіософія світової та української історії ХVІІ-ХХ століть. - К.: Либідь, 2002.
36. Потульницький В.А. Українська та світова історична наука // Український історичний журнал. – 2000. – №1, 2, 3, 4.

- 37.Рикер, П. Историописание и репрезентація прошлого [Текст] / П. Рикер // *Анналы на рубежевеков: антология.* – М., 2002. – С. 23–41.
- 38.Реєнт, О. Сучасна історична наука в Україні: шляхи поступу / О. Реєнт // *Український історичний журнал.* – 1999. – № 3. – С. 3–22; № 4. – С. 3–27.
- 39.Сербин Р. «Велика вітчизняна війна»: советський міт в українських шатах / Р. Сербин // *Сучасність.* – 2001. – № 6. – С. 3–33.
- 40.Таран Л. В. Провідні тенденції світової історіографії у ХХ ст. та проблеми кризи сучасної української історичної науки // *Український історичний журнал.* – 1998. – № 5; 1999. – № 1. – С. 86–97.
- 41.Февр Л. Суд совести истории и историка: пер. с фр. / Л. Февр // *Февр Л. Бои за историю.* – М.: Наука, 1991. – С. 10–23.
- 42.Ясь О. В. Понятійний апарат історичної науки і українська історіографія: сучасний стан та перспективи розробки // *Історична наука на порозі ХХІ століття: підсумки та перспективи: матеріали Всеукраїнської наук. конф. (м. Харків, 15-17 листопада 1995 р.).* - Харків: Авеста, 1995. - С. 92 - 97.

Інформаційні ресурси

- 43.Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/eb>
- 44.Бейкер Марк. Погляд одного історика на розвиток сучасної історіографії Української революції 1917-1920 рр. // *Україна Модерна. Ч. 9.* – Київ–Львів, 2005: <http://www.franko.lviv.ua/Subdivisions/um/um9/Zmist.htm>
- 45.Бобіна О.В. Історіографія історії України. - Миколаїв: УДМТУ, 2002. - 24 с.// <http://www.twirpx.com/file/41091/...>
- 46.Ващенко Володимир. М. Грушевський: «економія» життя як модель історіографії // *Україна Модерна. Ч. 9.* – Київ–Львів, 2005: <http://www.franko.lviv.ua/Subdivisions/um/um9/Zmist.htm>
- 47.Грицак Ярослав. Українська історіографія. 1991-2001: десятиліття змін // *Україна Модерна.* – 2005: <http://www.franko.lviv.ua/Subdivisions/um/um9/Zmist.htm>
- 48.Зашкільняк Леонід. Виклики сучасної історіографії: світовий та український контексти // *Україна модерна. Ч. 9.* – Київ–Львів, 2005. – 384 с.: <http://www.franko.lviv.ua/Subdivisions/um/um9/Zmist.htm>.

- 49.Калакура Ярослав, Алексієвець Леся. Цивілізаційні засади української історіографії: irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21CO...
- 50.Кормич Л.І. Історіографія //Історія України // http://pidruchniki.ws/13761025/istoriya/istoriografiya_istoriya_ukrayini
- 51.Макарчук С. Писемні джерела з історії України. – Львів: Вид-во «Світ», 1999. - 351 с. <http://www.twirpx.com/signup/>
- 52.Острянюк Андрій. Наукові історичні школи в Україні: фантоми української історіографії: dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/40021/16-Ost..
- 53.Яремчук В - Українська історіографія на зламі ХХ і ХХІ століть здобутки і проблеми - http://vuzlib.com.ua/articles/book/19517-Ukra%D1%97nska_%D1%96stor%D1%96ograf%D1%96jana/1.html